

حجاب

پدیدآورنده (ها) : حجتی، سید محمد باقر

علوم تربیتی :: نشریه پیوند :: تابستان ۱۳۷۲ - شماره ۱۴۵ و ۱۴۶ و ۱۴۷

صفحات : از ۱۱ تا ۱۵

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/147285>

دانلود شده توسط : مجتبی مزروعی

تاریخ دانلود : ۱۴۰۱/۱۱/۲۳

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه [قوانین و مقررات](#) استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- رویکردی قرآنی به گونه ها و مدل های برتر و نازل حجاب
- تحلیل و نقد ادله فردی بودن حجاب
- مسأله حجاب و تأثیر اندیشه های قاسم امین مصری در ایران
- معناشناسی حجاب در قرآن
- بررسی ادله قرآنی مسئله حجاب
- نقد و بررسی ادله فقهی الزام حکومتی حجاب
- بررسی مفهوم حجاب در متون اسلامی، جایگاه آثار و جلوه های تربیتی آن
- ممنوعیت حجاب زنان مسلمان در کشورهای غربی و مغایرت آن با موازین حقوق بشری
- گستره حجاب در قرآن
- حجاب نجاتم داد
- تحقیقی در باب معنای (جلیب) در قرآن کریم
- پژوهشی در الزام حکومتی حکم حجاب

عناوین مشابه

- حجاب و رابطه آن با تکامل اجتماعی
- عفت حجاب و دیدگاه ها
- حجاب در ایران (بررسی وضعیت حجاب در ایران از سال های آخر حکومت پهلوی دوم تا پایان جنگ تحمیلی)
- مقاصد شریعت در حوزه حجاب با رویکرد انتقادی نسبت به نظریه حجاب حداقلی
- مسأله شناسی حجاب در جامعه ایرانی (مورد کاوش: مقالات علمی ۱۳۸۳-۱۳۹۷)
- نوال السعدی و "الروایة" الممنوعة.. تکشف فساد السلطة المختبئ تحت حجاب الشرع
- بازشرقی گرایی و نوشرقی گرایی در هنر معاصر زنان خاورمیانه مطالعه نمایشگاه شکستن حجاب (۲۰۰۲) و نمایشگاه زنان روایت گر (۲۰۱۳)
- نقش رسانه ها و نهادهای فرهنگی انقلاب اسلامی در گسترش حجاب
- رابطه روایت «النساء عی و عورة» و وجوب حجاب شرعی تا قرن پنجم
- نقد اثر: معرفی و نقد کتاب (حجاب در آیینه قلم: کارنامه منابع پیرامون حجاب اسامی)

دومین آیه ای که بطور قاطع و روشن حدود و ضرورت حجاب را تبیین و برآن تأکید می‌کند، آیه پنجاه و نهم از سوره احزاب است:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّلْأَزْوَاجِکَ وَبَنَاتِکَ
وَبَنَاتِ الْمُؤْمِنِینَ یُذْنِبْنَ عَلَیْهِنَّ مَن جَلَّابِیْهِنَّ ذَٰلِکَ
أَذْنٰی اَن یَّعْرِفْنَ فَلَا یُؤْذِیْنَ وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوْرًا رَّحِیْمًا.

ای پیامبر به همسران و دختران و زنان مؤمن بگو که روپوشهای خود را برتن کنند تا بدین وسیله بهتر شناخته شوند و در نتیجه در معرض آزار و اذیت قرار نگیرند و بی گمان خداوند متعال بخشنده و مهربان است.

بانوانی که به دلیل جوانی و خامی پوشش رابطور کامل رعایت نکرده اند و جوانانی که بر اثر طبع جوانی چشم چرانی کرده، اینک می خواهند خود را اصلاح نمایند، خداوند گذشته هارا می بخشد.

حجاب

حجت الاسلام والمسلمین

محمد باقر حجتی

قرآن و برخاسته از متون اسلامی است که هرگز تغییر نخواهد کرد و هرکس از نظراعتقادی و عملی با آن مخالفت کند در واقع با خدا و رسول به جنگ و ستیز پرداخته است.

تناسب نزول

در شأن نزول آیه فوق چنین نگاشته اند: "در صدر اسلام بانوان مسلمان همپای مردان در نمازهای جمعه و جماعت شرکت می کردند.

حضور آنان برای نماز ظهر و عصر و اقامه جمعه مشکلی تولید نمی کرد، زیرا در روز روشن انجام می گرفت، ولی خروج آنها برای شرکت در نماز صبح و مغرب و عشا باعث می شد که گروهی از جوانان لایبالی از تاریکی شب استفاده کنند و بر سر راه آنها بنشینند و مزاحم آنها شوند. از آیه بعدی استفاده می شود که منافقان نیز در این نقشه دست داشتند تا مگر از شکوه نماز جماعت بکاهند و زنان بدون دلیل در محدوده خانه زندانی شده، در نتیجه به دین و ایمان بدبینی پیدا کنند. بدین جهت آیه فوق نازل شد و برای مقابله با این نوع مزاحمتها زنان به رعایت پوشش کامل فرا خوانده شدند." (تفسیر قمی، ج ۲/۳۶۶).

در آیه بعدی ذات اقدس الهی بلافاصله هوسبازان و منافقان را مورد تهدید قرار می دهد و چنین می فرماید:

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا. (احزاب / ۶۰)

اگر منافقان و بیماردلان و کسانی که امنیت را به مخاطره می افکنند از اعمال پلید خویش دست برندارند، ما تو را برضد آنان تحریک

در آیه فوق رعایت پوششی به نام "جلباب" برای بانوان یک فریضه الهی تلقی گردیده است که اگر انجام دهند بی تردید مشمول لطف و رحمت حق قرار خواهند گرفت و در ضمن به یکی از حکمتهای حجاب زن نیز تصریح شده است، که اتخاذ این نوع پوشش باعث وقار و عفاف زن می شود و از جانب دیگر موجبات مصونیت و حفاظت آنان را از تهاجم عناصر هوسباز فراهم می سازد.

جلباب چیست؟

فیلسوف و لغت شناس قرن پنجم هجری، راغب اصفهانی در "المفردات" می گوید: جلباب یعنی پیراهن و روسری و در سایر فرهنگها این لغت را چنین معنی کرده اند: "پیراهن و یالباس گشاد و بزرگی است که از چادر کوچکتر و از روسری بزرگتر می باشد و یا از عبا کوچکتر و از چارقد گسترده تر باشد که زنها به وسیله آن می توانند سروسینه خود را بپوشانند.^۱ بنابراین مجموع تفسیرها و گفته هایی که مفسران و متخصصان لغت شناس از جلباب دارند دو تعبیر بیش نیست: یکی اینکه مقصود از جلباب چارقد و روپوشی است که بانوان به هنگام خروج از منزل به کار می گرفتند و یا مراد مطلق لباس گشاد است مانند مانتو، پالتو و پیراهن که روی لباسها پوشیده می شود.

در هر صورت کلیه مفسران شیعه و سنی به اتفاق آرا معتقدند که این آیه از آیاتی است که ضرورت حجاب را برای زنان و دختران مسلمان به ثبوت می رساند تا همگان بدانند که وجوب پوشش اسلامی ساخته و پرداخته فقهای سلف و عالمان معاصر نیست، بلکه نشأت یافته از

نازک و بدن نماست که لباس زیرین و موی سر بطور کامل دیده می شود، چون جنبه تشریفاتی دارد نه اعتقادی. لذا شکل حجاب زنان نمودار شخصیت و عفاف آنان و همچنین بیانگر بی اعتقادی و بی مبالائی آنهاست. آنان که از نگاههای آلوده دیگران ناراحت نمی شوند و احیاناً بر دلربایی و طنازی خود می افزایند، اگر پوششی هم داشته باشند برای تزیین و جلوه گر ساختن اندام است و به همین جهت چشمها و دلهای زیادی از عناصر و لگردد را به دنبال خویش می ربایند و... اما به عکس بانوان متعهد و معتقد بطوری اندام را می پوشانند که وقار و عفاف و شخصیت و نجابت از آنان می بارد و هوسبازان هرگز چشم طمع به آنان نمی دوزند، زیرا می دانند که این گروه به اصطلاح اهل حال نیستند.

در صدر اسلام نیز اقلیتی از بانوان سبکسر و ناآگاه بودند که بر اثر عدم رعایت حجاب کامل، هوسرانان بر آنها طمع نموده، بر سر راهشان کمین می کردند تا آنان را مورد تعرض و تهاجم قرار دهند و در نتیجه امنیت سایر بانوان نیز در مخاطره می افتاده است. بدین علت آیه

قرآن زنان مسلمان را پند می دهد، زیرا همه کسانی که پوشش مناسبی نداشتند بانوان بی اعتقادی نبودند، بلکه حجاب تشریفاتی آنها مولود جهل و ضعف ایمان آنان بود. هدف ایشان دعوت به فساد نبود و خودشان هم پاک بودند، ولی حجاب محکم و کاملی نداشتند و از این رو جوانان لاابالی از وضع آنان سوء استفاده می کردند و در نتیجه امنیت تمام بانوان به خطر می افتاد.

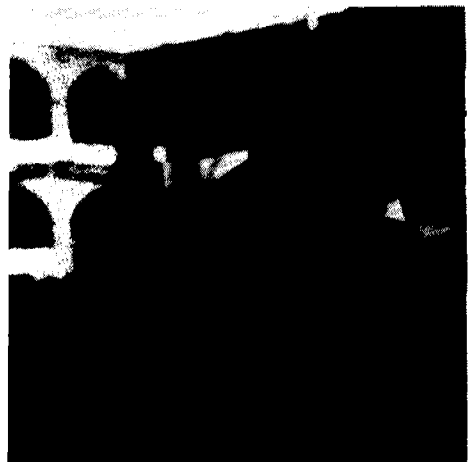
قرآن به منافقان و اخلاص گران امنیت و عفت عمومی اخطار می کند که از مزاحمت و تعرض

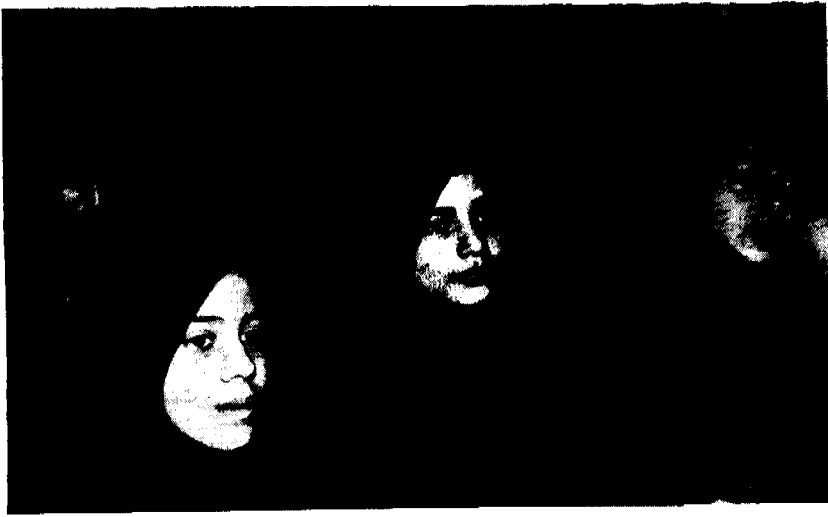
خواهیم کرد. در این صورت فقط زمان اندکی در جوار تو خواهند بود، یعنی پس از فرمان الهی بقدری عرصه بر آنها تنگ می شود که ناگزیر تار و مار شده، یا خود را بر قوانین جامعه منطبق می کنند.

نکاتی حکیمانه

آیه مزبور مشتمل بر چند نکته حکیمانه و دستورالعمل مذهبی است.

نکته اول - بانوان مسلمان باید بطور جدی و به گونه ای اندام خود را بپوشانند که هوسبازان و بیمار دلان در آنها طمع نکنند، بلکه مایوس شوند. پیداست که اگر پوشش به شکل جلباب، خمار و همچنین چادر و مانتو، جنبه تشریفاتی داشته باشد نه تنها علامت وقار و عفت نیست، بلکه موجبات جلب توجه عناصر شهوتران را فراهم خواهد ساخت. فی المثل چادرها و روسریهایی که بعضی از بانوان در فاتحه های مدرن! و مجالس عزا! بر سر می افکنند به قدری

می اندازد. این عباس می گوید: "جلباب ردایی است که سرتاسر بدن را از بالاتر تا پایین تحت پوشش قرار می دهد." (الکشاف).

نکته سوم - در آیه به گوشه ای از فلسفه حجاب اشاره شده است که در بحث فلسفه پوشش درباره آن به گفت و گو خواهیم پرداخت

نکته چهارم - اسلام با عناصر ولگرد و مزاحم برخورد شدیدی می کند و در حفظ بانوان حساسیت خاصی نشان می دهد. از آیه بعدی مفهوم می گردد که در طول تاریخ اشخاص لایبالی و گروه منافق همواره با حجاب زنهای مسلمان مخالف بوده و با تحقیر و تعرض می خواسته اند آنان را به اصل پوشش اسلامی بدین کنند و ایشان را همرنگ مردان ساخته ، جامعه را به فساد و تباهی بکشند تا بدین وسیله قدرت و شکوه اسلامی را بشکنند. در اسپانیا همین نقشه را پیاده کردند و از افسر منافق آموختند که چگونه با توسعه فحشا و بی - حجابی ، ایمان مسلمین را نابود نمایند و در

به نوامیس دیگران دست بکشند و گرنه جامعه برضد آنان بسیج خواهد شد.

نکته دوم - جلباب پوششی برای خروج زن از محیط خانه است. در این آیه دستور العمل لازمی است که باید زن مسلمان موها، گریبانها و مواضع حساس را از نامحرمان مستور سازد و سخن از وجه و کفین به میان نیامده، فقط بیشترین تأکید بر پوشانیدن سر، گردن ، سینه و زینتهای پنهان معطوف شده است ، زیرا پوشش صورت و دستها واجب نیست .

صاحب تفسیر مجمع البیان در ضمن تفسیر می فرماید: "یعنی به این بانوان بگو باید گریبان خود را به وسیله جلباب و روپوش از نامحرمان مستور سازند.

زمخشری در "کشاف" در تفسیر جلباب چنین می نویسد:

"الجلباب ثوب واسع اوسع من الخمار ودون الزداء تلويه المَرَّه على رأیها".

جلباب گشاده لباسی است از خمار و روسری بزرگتر و از عبا کوتاهتر که زن بر سر

کشورهای مسلمان نشین همین امر را تجربه می کنند.

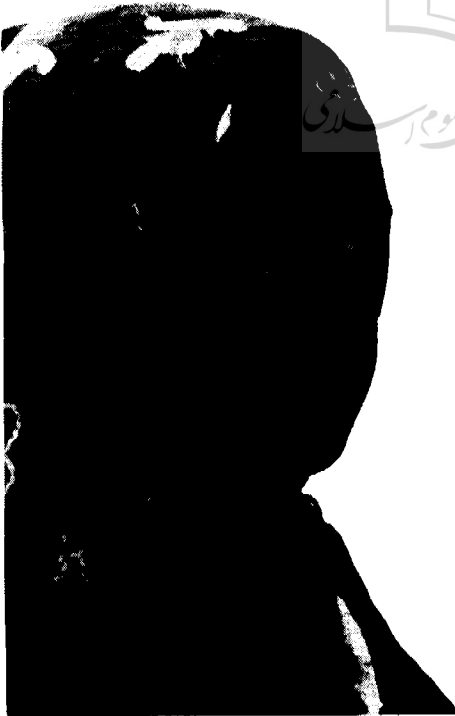
اینک تاریخ در جامعه خودمان نیز تکرار می شود. در بعضی از ادارات اشخاص بوالهوس و بعضاً عوامل نفوذی متافقین با رفتار و گفتار ناروای خود بانوان محجب را تحقیر و زنهایی را که حجاب تشریفاتی و مصلحتی دارند تکریم می نمایند. همچنین برای زنهای متعهد دهها اشکال تراشی می کنند تا خدمت و اشتغال اداری را کنار بگذارند، و جرم آنان حفظ حریم عفاف و حجاب است. اگر آنها هم رفتار جلف و پوشش ناقص داشتند بی شک از دیدگاه دو گروه

مناققان و هوسبازان از احترام شایسته ای برخوردار بودند. در همین زمینه یکی از مسؤولان متعهد کشور به بنده اظهار داشتند که همسرشان پس از طی تحصیلات عالیه و گرفتن تخصص مایل بود به مردم خدمت کند، ولی آنچنان او را تحقیر کردند و در پیچ و خم مشکلات اداری قرار دادند که ناگزیر دست از اشتغال برداشت و خانه دار شد. لمس این گونه مسائل، انقلاب اداری را ضروری می سازد و گرنه ...

مراسوزی است اندر دل، اگر گویم زبان سوزد
اگر پنهان کنم ترسم که مغز استخوان سوزد

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی

پاورقی:

۱- المنجد، لسان العرب، مقایس اللغة